

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea” cu „Foala Interesantă” și „Plugarul Luminat” — 120 Lei pe an, 60 Lei pe 1/2 an, 30 Lei pe 1/4 de an.
 Pentru țărani, preoți, învățători, mici meseriași și mici negustori: „Libertatea” cu „Foala Interesantă” și „Plugarul Luminat”, 100 Lei pe an, 50 Lei pe jumătate de an 25 Lei pe un pătrar de an. — Deosebite, foile nu se dau.
 Pentru străinătate: Iugoslavia, Cehoslovacia 200 Lei. — Pentru America, 200 Lei pe an, trimiși prin cec de bancă folii la Orăștie.

Redacția în Orăștie (Trans.) | Foale pentru popor: | Director: Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare lei | Administrația în Orăștie Trans.

Procesul Corneliu Zelea-Codreanu

pentru împușcarea Polițaiului volnic Manciu dela Iași.

Vocea poporului, prin glasul juraților din Mehedinți, s'a rostit, că nu dă nici o pedeapsă tinerului luptător național-creștin, care a răpus viața unui Român jidovit, care prigonea sălbatec pe luptătorii pentru națiune și creștinism în România.

— 19.600 de apărători s'au înscris pentru acest proces. —

Pentru judecarea marelui proces, care departe de a fi numai procesul lui Corneliu Zelea Codreanu, s'a prefăcut într-o bătălie din cele mai însemnate a neamului românesc și a religiei creștine, împotriva asalturilor ce le dă jidovimea din țară pentru a ne supune și așezăci aici la noi acasă, — conducerea orașului Turnu-Severin a pus la îndemână marea sală de joc din Palatul Teatrului orășenesc, (fiindcă sala de reprezentații a teatrului nu e încă gata). În capul salei s'a înălțat o scenă (bină) pe care să stee jurații, judecătorii, acuzații și ziarștii, spre a vedea bine tot și a fi văzuți. Incolo sala plină până la cel din urmă loc, cu scaune pentru public.

Marele patriotizm al Severinenilor.

— Prea vrednicul lor primar —

Din capul locului trebuie să scoatem la iveală, că Românii din Turnu-Severin, ca de altfel din tot județul, ba din toată Oltenia, sunt patrioți de mână 'ntâle, cari s'au aprins ca de-o palmuire, când au auzit, că guvernul le-a trimis procesul, încurșat de vorba Prefectului, că acolo luptătorul național-creștin va putea fi osândit. Cel prin cari guvernul putea să lucreze ceva, dacă nu pentru osândire, macar pentru o potolire a dării pe față cu prea multă putere, a simțămintelor cari încuragază pe acești luptători, — erau Prefectul județului și Primarul orașului. Ministrul Mârzescu l-a chemat la București și le-a arătat dorința sa, ca, mi-te, dorința guvernului și a „partidului” (liberal). El, bine, Prefectul a promis (făgăduit) că va face tot ce-i stă în putință, dar Primarul orașului, deși e și d-sa membru însemnat al Partidului Liberal, pliu de mândria cea adevărată de

Român, pe care o pune mai presus de cea de partid, a spus mai-marilor săi, că — nu poate lucra împotriva inimii sale și a cetățenilor severineni, luminați patrioți. Și dacă poftesc, le pune la îndemână slujba de primar, dar ei rămâne cu irații săi, ca luptătorii pentru drepturile neamului și cu crucea „svastica” pe pept! Nu numai, dar s'a înscris printre apărătorii lui Corneliu Codreanu!

Așa apoi nu s'a simțit în Turnu-Severin mâna tirăniei politice care să facă greutăți propagandei naționale, nu s'au făcut mizerii celor ce mergeau să lucreze ceva în folosul procesului, — și nici Prefectul n'a mai făcut aproape nimic, căci a văzut că totul ar fi în zadar, doar că el s'ar strica cu toată lumea atât de românească și de bună a acelui oraș.

Nici la intrarea în oraș, nici la umblarea prin oraș, nu întâmplai nici o pedecă, nici o șicană, — spre cinstea deregătorilor severinene. În multe vitrine (ferestri de prăvălie) erau puse felurite chipuri alui Codreanu și a celorlalți studenți țărăni în Proces; cărțile luminațoare a procesului, se vindeau liber; afișe (placate) frumoase în tricolor (făcute la „Libertatea” în Orăștie) erau lipite pe pereți și pe tablele pentru înștiințări.

Primirea leșenilor.

Un semn frumos al libertății lăsate în jurul procesului, a fost și primirea ce s'a făcut dlui Profesor A. C. Cuza, Dr. Șumuleanu și soșii, cari au sosit dela Iași în seara procesului. Le-a ieșit într-o întâmplare la gară un număr foarte mare de cetățeni și studenți din Turnu, apoi doamne și domnișoare, cu flori, — și au fost lăsați să facă primirea care au dorit-o, profesorului care e dirigitorul acestei mișcări. Deși trenul a sosit cu întâr-

ziere, aproape de ora 10, și deși ploua tare, lumea a așteptat cu răbdare și statornicie sosirea leșenilor și le-a arătat toată dragostea și apirea și i-a condus în oraș între cântece patriotice și vii aclamări.

Găzduirile.

Turnu-Severinenii s'au arătat larg primitori de oaspeți. Fiecare casă s'a pus cu drag la îndemână pentru a primi una ori două persoane, dându-le nu numai casă, ci și masă pe tot timpul procesului, — arătând și prin asta cât de cu drag jertesc și ei ce pot, pentru a împușca cheltuielile celor ce au alergat, unul din mari depărtări, la acest proces, fie ca apărători, fie ca privitori.

— Armată a trimis guvernul la Turnu-Severin, ca pentru vreme de război. Era plin de companii și de Batalioane, ce stau așezate pe la încrucișări de strade, prin jurul teatrului, prin parcul de lângă teatru, — fără a avea nimic de lucru, căci lumea nu-i dădea prilej la vre-o intervenire.

Ziua I. Mercuri 20 Maiu.

Desbaterile se țin, după obiceiul din vechiul Regat, numai după prânz. Tribunalul intră numai după ora 2. Președinte e dl B. Varlam, judecătorii: I. Năvârliie și Basarabescu, iar greșier (notar) Mateescu.

Sala teatrului s'a umplut de lume înainte de clasul 2. Președintele Varlam, face înători aminte pe acei cari sunt martori în acest proces, că ei nu pot să stea în sală, ci în camera de așteptare a martorilor. Cei cari fiind și martori, de s'ar afla în sală, să lăsă.

Adv. Ales. Bacalogiu (București) roagă tribunalul să dea voedlor Profesori A. C. Cuza și Dr. Șumuleanu, să rămână în sală,

deși sunt și martori, căci apărarea îi scoate din șirul martorilor; ce au de spus, au spus la judele cercetător, acum îi dorim ca a părători, nu ca martori.

Procurorul spune că dnii Cuza și Șumuleanu, sunt martori de căpetenie, nu-i poate lăsa afară dintre martori.

Dnii avocați Take Polierat (Buc.), Nicușor Graur (Focșani) și Paul Iliescu (Buc.), toți cer ca cei doi profesori să rămână negreșit între apărători, căci a-i socoti numai ca martori, ar fi a lipsi apărarea de cel mai luminat apărător (Cuza).

Tribunalul impacă amândouă cererile: Dnii Cuza și Șumuleanu vor fi ascultați întâi ca martori, apoi vor trece între apărători.

Alegerea juraților.

Președintele arată că se trece la alegerea celor 12 jurași.

Advocatul H. Mihail, din partea apărării, se ridică și spune, că deși apărarea (ca și procurorul), are drept la ori-ce proces de acest fel, a respinge dintre jurași pe acei pe cari îi crede părtinitori, și așa nu îndeajuns drepti în judecatorilor, — nu vrea să aducă această bănuială juraților Mehedințeni, pe cari pe toți îi știe buni, — și de aceea nu se va folosi de dreptul de respingere, nu va recuza (respinge) pe nici unul. — În semn de deosebită încredere în iubirea de neam și de dreptate a fraților nostri din acest cap de țară.

Vestirea a plăcut foarte mult și era prorocirea bunului sfârșit al procesului.

Se trag la sorți jurașii. Oricine era cel chemat de soarte, era bun primit, și fiecare zimbea fericit că numele lui a ieșit la sorți și va fi și el printre cei cari vor judeca pe Codreanu!

Se aleg 12 jurați și 2 suplenți, în desăvârșită rândulală.

Jurații sunt următorii: N. Palea, G. N. Grigorescu, D. Caluda, I. Preoteasa, G. N. Grecescu, D. I. Bora, V. B. Jujescu, C. Vărgatu, C. Surdulescu, Adolf Petayn, P. I. Zaharia, G. N. Bolangiu, I. Munteanu și G. N. Ispas.

Așezați pe locurile lor, jurații sunt jurați de către președinte, că vor judeca neînruturii de nici o patimă, de ură, după cea mai bună șoaptă a sufletului lor. Fiecare, chemat pe nume, se ridică, înălțând trei degete dela mâna dreaptă în sus și spunând: „Jur!” și se așează napoi la locul său.

Actul de acuzare.

Grefierul (notarul) tribunalului cetește „Actul de acuză” (scrisoarea de învinuire). E o poveste lungă, aproape nesfârșită, care arată „vina” celor 6 studenți de pe banca „acuzărilor” (învinuitorilor): Cum au pornit ei la luptă acu-s 3 ani, cum atunci, când au văzut că lupta le e înfrântă de puterea guvernului, din cererea dușmanului celui ascuns, care sunt Evreii, — au hotărât a lovi la mir pe câțiva căpetenii ale Jidanilor și Jidoviștilor din București, apoi prin câte frământări au trecut de atunci încoace, până aujunseră să fie luați în pleazna biciului de zbirul tiranic Manciu, până la răpunerea acestuia.

Un clas și jumătate a tot cetit grefierul încălțita poveste, prin care procurorul dela Iași credea că negrește grozav pe studenți, — dar în faptă făcea povestea zbuclumărilor lor pline de dușie, care, cu vremea, va fi o prăa frumoasă dovadă, ce va mărturisii de *prednicia* acestor tineri, nu de „răutatea” lor.

După cetire se dă o pauză de 5 minute (dar minute de cele dela clasul din turnul bisericii, nu de clas de buzunar)..

La redeschidere grefierul cetește Hotărîrea tribunalului pentru darea în judecată a celor 6 studenți, pe temeiul „Actului de acuză”, — și... mai cetește odată întreg acel act, acum ca parte întregitoare a Hotărîrîii. Era grozav să-l ascuți de nou și întreg, mai ales pentru cel cari îl auzisem încă odată la Focșani.

Martorii.

— Se cetește lista *martorilor*, ca să se vadă dacă-s de față, la îndemâna judecății. Se găsesec de față vre-o 180 martori, unii ai apărării, alții ai acuzării. Câțiva lipsesc. Sunt de față și pârătorii: Văduva Adelina Manciu, însoțită de un avocat din Iași, avocatul Primăriei, Frățiușă, venit aci pe poruncă. De frică a venit, dar pe poruncă n'a vorbit... A stat 2 zile și apoi s'a dus napoi la Iași, fără a ținea nici o vorbire de apărare. Doar că siătea lângă văduva Manciu ca un fel de păzitor.

Ascultarea.

Se începe ascultarea acuzațiilor. Procurorul cere, ca acuzații să fie ascultați pe rând. Până as-

cultă pe unul, celalalt să stea afară, să nu audă ce a spus cel dinaintea lui, ca să spună apoi și el la fel. E lăsat în sală numai Codreanu, celalaltii sunt duși afară. La cererea Președintelui:

Corneliu Codreanu

spune următoarele: Eu sunt acela care am împușcat pe Manciu și pe Klos și pe Hușanu. Dar la temelia acestei crime, stau altă două, în legătură cu asta: După cum arată scrisoarea de acuzare, de 2 ani avem în toate orașele cu Universități, o mișcare între studenți, căreia lumea îi zice „antisemită” (contra jidanilor), noi îi zicem *națională-creștină*. De unde își are pornirea această mișcare? Din faptul, că studențimea a băgat de samă, că, mai ales dela război încoace, peste pământul țării noastre a dat navală îngrijitoare, un popor strein, poporul jidovesc. Iar noi studenții privind în viitor și cumpănind urmările acestei navele și simțindu-o așa de tare în chiar Universitățile noastre, — am crezut că suntem datori să ne ridicăm și să ridicăm și poporul românesc, la o luptă de apărare a acestui pământ, pe care părinții noștri ni l'au lăsat — macar cum era înainte de război, — românesc, iar noi stăm în fața primejdiei de a-l avea împărțit cu Jidanii. Ca să fim înțeleși de ce am fost cuprinși de îngrijorare, las să urmeze câteva cifre (numere):

In anul 1918 au intrat, priedeluritele puncte ale graniței, 116.600 de streini, mai toți Jidani; — în 1919: 290.000. — în 1920: 390.000, — în 1921: 665.000; — în 1922: 418.000; — în 1923 cele dintâi 6 luni 206.000, — de tot în 4 ani și jumătate, au intrat în țară 2 milioane 440 mii și 330 streini, — aproape toți Jidani! Aceasta e o adevărată colonizare a țării cu acest popor strein, care a năpădit încând cu totul orașele Moldovei și întreaga Basarabie, cucerindu-le bogățiile, punând stăpânire pe orașele noastre, pe munții noștri, pe câmpii noștri, apoi pe școlile noastre, și amenințând a fi ei stăpâni pe toată țara noastră într'un viitor prea apropiat! Cel ce are averea cea mai mare, stăpânește pe cei din jurul său și numai prin acea avere, — dar de va mai avea și învățătură destulă — va fi depin stăpân! Și Evreii, cari averea o au câtă vreau, acum se năzuiesc să ne întrecă și cu învățătura, ca să ne poată fi apoi domni deplin. De aceea vedem navele lor la școlile din țară și la Universități. Iaca câteva pilde: In Basarabia erau în 1920 în Licee: 1514 creștini (Români, Ruși, Nemți, de toți), și 6302 Jidani. In Școlile mixte: 666 creștini și 1351 Jidani.

In Iași la Universitate în 1922 erau: La Medicină: 546 Români și 831 Jidani; la Farmacie: 97 Români și 299 Jidani.

In Cernăuți (Bucovina) in Universitate, la drept: 237 Români și 547 Jidani.

Ei bine: Unde mergem? Ce viitor ne așteaptă? ce viitor ne pregătim noi înșine, prin umflarea școlilor noastre de stat, cu atâta Jidovime?

Articolul 3 din Constituție (Legea de temelie a țării), scrie, că copriusul României nu se poate coloniza cu popoare streine (adecă nu pot fi aduse și așezate aci popoare streine din jur, în cete mari). Dar ceea-ce se îngădue la noi: intrarea an de an a câte jumătate de milion, ba trei sferturi de milion, e o colonizare pe rând, sub ocrotirea deregătorilor statului. Și asta se face de 40—50 de ani într'una, doar că în trecut nu în măsură așa îngrozitoare ca azi! Aceasta este crima care ne-a ridicat pe noi studenții dela 4 Universități la fapte de apărare, pe cari unii le numesc crime! Țara asta e a urmașilor noștri, și noi nu avem drept s'o înstrăinăm și să li-o lăsăm așa înstrăinată! Cel mult cum am primit-o dela strămoși, dar nu mai rea! Față de această primejdie, studențimea a dat semnalul de alarmă și — a plecat ea însași la luptă, la luptă desnădăjduită, așa cum desnădăjduită e soarta țării noastre, și la primejdii. Lucru de sine înțeles, pentru că ea, tinerimea, se lovea și se lovește mai mult de aceste stări de lucruri. Viitorii învățați ai țării (profesori, ingineri, medici, funcționari de toate numele), ei vor fi. Cine vor fi conducătorii de mâne ai țării, dacă azi studenții sunt în număr covârșitor de mare, 80%, Evreii? Vor fi ei!

Studențimea văzându-se primejduită în interesele ei și ale patriei, a pornit la luptă pe cale legală: S'au înaintat cereri umilite, firești, Profesorilor, să ne lee sub scutul lor; s'au înaintat guvernului, să pună zăgaz acestei navele, aducând lege de „*numerus clausus*”, care să oprească navele; — dar nimenea nu a voit să audă glasul nostru. Atunci am hotărît să ne folosim de o măsură de putere: greve (încetarea cercetării lecțiilor), doar înduplecăm prin asta pe cei hotărîtori, a ne asculta. Dar guvernul a luat măsuri strașnice împotriva noastră, nu a celor ce ne răpuneau pe nesimțite, pe noi. Din destule drepturi ce aveam ca studenți: dreptul de intrare în societăți studențești, mersul liber pe căile ferate, ni s'au luat și acestea, și am ajuns a nu mai avea nici un drept, nici chiar dreptul de... închinare lui D-zeu. Când mergeam la biserică să ne rugăm pentru dreptatea noastră, se puneau lanțuri grele pe uși; am fost bătuți și schingiviți la tot pasul, la tot prilejul, — ca prin asta să se păzască „ordinea” (buna rândulală). Sub ordine, noi înțelegem o stare de lucruri care dă unei națiuni cea mai bună putință de trai, dar aceea care despoale și înăbușe sufletul național, e cea mai jalnică disordine (nerândulală). Și noi am vrut să îndreptăm această disordine pe cale legiuită, — dar am fost scoși afaară din lege. Ce puteam să facem atunci, decât să

ne trecem și noi apărarea, — în afaară de hotarele legii!

Când pământul țării noastre a ajuns în halul acesta, și noi am cercat să-l apărăm, am fost loviți, din toate părțile și fără nici o milă, de către deregătorii. Scopul lor era: zdrobirea, stingerea mișcărilor naționale române!

Cea de a doua crimă, care a născut pe ale noastre, e asta: stăruința deregătorilor de a nimici încercarea noastră de apărare.

Am leșit dela Văcărești în primăvara 1924. M'am întors la Iași și, în înțelegere cu soții mei, am zis: Să ne pregătim macar un viitor mai bun, pentru mai târziu, când vom fi mai tari. Dar lașul fiind așa de strein pentru noi, Universitatea în sărăcie, hai să ne clădim aci o Casă de Educație, de bună creștere, un adăpost pentru cei ce ar dori a ne sta într'ajutorul luptei. Am mers la Ungheni pe jos, că n'aveam 13 Lei cât se cerea pe tren, — să ne facem cărămizi. Dar pe zi ce trecea, ne trezeam cu provocări neașteptate, se acățau de noi din chiar senin, cei ce doreau stingerea mișcării și a ori cărei lucrări a noastre. Odată mă plimbam pe stradă (in Iași) cu sora mea. A sărit poliția la noi, să ne întorcem, că nu e voe a umbla pe-acolo (?). Ne-am întors. S'au întors și alții cu noi. De-odată, iacă în spatele noastre numeroși poliști încep să ne împingă, să ne lovească, și in urma lor Manciu strigând: „Să nu se întorcă nimenea napoi. Loviți-l de se întorc!” Nu ne-am întors, dar ne-au lovit totuși. Am tăcut. Vedeam ce vrea să fie căutare de pricină cu lumina. M'am dus foarte mahnit acasă, neputând pricepe atâta răutate. — Odată am aflat, sara târziu, că 2 studenți au fost arestați pentru ceva neînțelegere cu un polișt. Am trecut pe la poliție să văd ce e? Dar n'am zis nimănui nimic. Iacă însă Klos sare acolo la mine, mă apucă de gât: Ce cauți la ora asta pe stradă, banditul, pușlama? N'am zis nimic. Am plecat. Ei după mine, împingându mă din când în când; cam după 100 de implasături, le-am zis: „Mulțumesc, domnilor”. Altă vorbă rea nimic, ca să nu provoc. Și tot eu eram bandit, pușlama!..

La Ungheni n'aveam ce mânca. Doamna Ghica și d. prof. Patriciu ne-au dat loc în grădină. In dimineața de 31 Mai, când să ne apucăm de lucru, iacă tăbărăsc peste noi poliștii mulți și jandarmi, și Manciu în urma lor. Vine spre mine... „Eu sunt prefectul Manciu, să nu faci nici o mișcare!” „Puneți mâinile pe ei!” Mi-au dat palmi, mi-au deslegat brăul. Li-am zis să mă lege cu lanțuri, nu cu brăul meu. M'au legat cu el. „Până de sară te omor, cap de bandă ce ești!”, îmi spunea Manciu. Toți au dat, ca pe întrecute, în mină. Când întorceam capul într'o parte poc!, când în celalaltă, poc!.. Tot așa cu celalaltii studenți. Apoi legați și

puși între jandarmi, ne-au dus de-a lungul străzilor principale (de frunte) ale orașului, până la Prefectură. Pe mine m'au băgat între hoși, pe ceilalți, afară. Trece pe lângă mine un locotenent de jandarmi ce venea de sus. Îl aud spunând celor din jurul său: N'am văzut de când sunt așa ceva: îl bate la tâlpilă. — De-odată iaca mă duc și pe mine sus. Văd în jur vre-o 30 de comisari, frecându-și mâinile mulțumiți. — „Puneți-l jos!” spune Manciu. Descălțați-l ghetele (păpuși). M'au descușat; eu n'am zis nimic. „Unde-s lanțurile?” — Vin cu 2 lanțuri. Îmi arată o hârție. „Uite, e planul casei mele! De ce l'ai făcut?” Eu știind că de-oi zice ba, mă pune în lanțuri, am răspuns în batjocură, ce aștepta el: „Da, eu l'am făcut, și au și alți studenți, fiindcă ne gândeam să-ți facem rău, căci te urim toți...” Așa i-a plăcut. M'a pus să iscălesc planul, am iscălit, doar știam că ori ce pricepător în cercetarea scrisului, va spune la întâia vedere, că scrisoarea de pe plan nu e aceeași cu a mea.

Se auzise în oraș. Iaca vine Medicul legist, vine dl prof. Cuza, se nimereste și procurorul, care, rugat de dl Cuza, venea să facă o cercetare asupra bătăii de care se zvonise. Manciu vrea să-i dea afară, că acolo e poliția, unde el e stăpân, ce au ei cu slujba lui? Cei doi spun: „Nu! Noi venim, zice Procurorul, în cercetare chiar împotriva D-tale.” Aud atunci pe Manciu jurându-se: „Jur pe părinții mei că n'am bătut pe nimănă.”

Le aduce nainte din arestați pe cei doi care nu ajunseseră a fi bătuți. Acela spun că n'au fost bătuți. Comisia era să plece, când află că cei doi sunt în „beciu” (pivniță). E silit a-i scoate și pe acela. Nenorocii abia puteau călca pe jos de durerea tălpilor la cari fuseseră bătuți. — Pe urmă m'a trimis pe mine singur la procuror, ca vinovat de „complot” (urzeală vrășmașă în care trebuie să fie mai multe persoane). Procurorul m'a lăsat liber, neaflând în mine nici o vină. Ci văzând și procurorul ce nedreptate mi s'a făcut, și spunându-l bunul simț că ce aș fi eu dator să fac acum, m'a rugat: să nu mă răz-bun... M'am zbatut ce să mă fac? Să-i cer „satisfacție” cum se cere între oamenii crescuți. Dar el era un disqualificat (scos altă-dată dintre oamenii de onoare). Am umblat de fapt cu gândul să-l împuşc. Dar a venit la mine d. prof. Cuza și m'a sfătuit să am răbdare, că merge d-sa cu d. Șumuleanu la Generalul Zadic să întrevie pe cale legală să fie pedepsit acest om și mutat de aci. La atâta stăruință, m'am oprit. Dar n'au putut folosi nimic.

A venit Moța dela Văcărești (după procesul său cu Vernichescu). Am stat la sfat că ce e de făcut? Am hotărât să rămânem la olaltă în luptă, și anume aci la Iași. Unde-l primejdia mai mare, acolo trebuie să fim noi. Și ne-am dus la bi-

serică de ne-am rugat lui Dumnezeu să ne ajute în munca și lupta noastră. Am și plecat la București să rugăm oamenii de bine să ne ajute la ridicarea Căminului nostru, și ni s'au și făcut frumoase promisiuni (făgăduințe).

Intr'o zi vine la mine un student din cei bătuți, Comerzanu, și îmi spune că mâne are proces cu Manciu, să merg să-l apăr. Eu nu voiam să merg singur și am rugat pe colegul Dumbravă să vie și el. A venit. Era acolo Manciu, Kloss, Vasiliu și alții. Manciu cum n'e văzut, a început a ne rîde în față și a ne împunge cu priviri cu înțeles (a ne sfida!) în firul procesului unul spune:

— Dl Manciu a scos și revolverul în grădina Ghica, spre Codreanu.

— „Da, da, zice el. Și acum am revolverul la mine, și cine vrea să facă cunoștință cu dînsul” — și se uită la mine cu înțeles. Eu am priceput, dar am tăcut.

Altul spune: — M'a bătut.

— Mă jur că nici n'am văzut vre-odată pe acest tiner.

— Dar d-ta, dl Kloss?

— Nici eu.

— Doar a lovit și pe d. Codreanu, răspunde cel cu lovitura.

— Nu-l adevărat!, zice Manciu, îl iau martor pe însuși Codreanu, că nu l'am lovit.

Atunci vine Dumbravă la mine și mă întreabă șoptit:

— Nu te-a lovit el pe tine?

— Cum să nu mă fi lovit. Minte și aici...

— Ba l'a lovit, repetă Dumbravă.

— Asta e obrăznicie!, răcneste Manciu.

S'a iscat învălmășeală și scandal, căci avocatul Dumbravă a cerut judecătorului pedepsirea lui Manciu care l'a vătămat, fiind dînsul în slujbă. Judecătorul a închis procesul, căci nu cuteza a lua prea de scurt pe „atotputernicul” polițai. — Eu am ieșit. La capul de jos al treptelor am aflat mai mulți studenți, cu cari am stat de vorbă. Și chiar am întrebat: Oare ce-o mai fi plănit acest tiran cu noi? Că negreșit ne poartă iară un gând.

— N'a trecut un minut și iaca aud glasul lui Manciu strigând la capul de sus al treptelor și după el Kloss și printre vorbele lui aspre și cuvântul: Arestați-l! Și l'am văzut apoi întors cu capul spre Kloss, și atunci inima îmi spunea ce mă așteaptă. Și apărându-mă de acea primejdie pe care o vedeam cu sufletul, — am tras! Văzând pe Kloss pornit spre mine, am tras și în el, apoi în Hușanu, care îl urma. Am plecat apoi prin lumea din stradă, la poliție m'am predat, și am fost desarmat și pus în închisoare. — Nu eram noi porniți să desființăm deregătorile statului român, ci să luptăm contra jidanilor, — dar deregătorile românești se străduiau să ne desființeze pe noi, — și noi, apărându-ne pe noi și lupta sfântă căreia ne-am închinat viața, — am ajuns la ce se vede.

— Procurorul îl pune câteva întrebări: Dar cu cât nainte de omor, au avut loc acele bătăi (din grădina și poliție)? — În Mai. — Dar omorul? — În Octombrie. — Din ce ar vrea să scoată că dară de atunci i-a purtat gând rău (premeditarea) și nu a fost un omor întâmplător, în apărare, față de o primejdie, — ceea-ce se judecă altfel.

Ilie Gârneață.

E adus nainte al doilea acuzat (învinuit), Ilie Gârneață, bătut de părtașie în omor, pentru-că a știut de el, ori l'a chiar sprijinit, luând parte la hotărîrea de a-l răpune pe Manciu. — Președintele îl întreabă:

— Ce ai de spus în privința părtașiei la crima lui Corneliu Codreanu asupra lui Manciu?

— Am auzit într'o zi că Manciu a fost împuşcat. Atunci aflând că Codreanu era să fie iarăși arestat de el, și știind eu ce ar fi însemnat a fi arestat de Manciu — am înțeles deplin faptul lui Codreanu. Dar de avut, n'am avut nici un amestec cu el; nici un „complot” împotriva lui Manciu nu am făcut. De aceea nici nu știu ce să apăr aici. Nevinovăția nu ai cu ce o apăra. În consfăturile noastre, de Manciu n'am vorbit. Era prea puțin, ca să chibzuim asupra lui. Noi am vorbit de alte treburi ale mișcării, de conducerea ei, de ființele ei. Se spune că ar fi dovadă despre un „complot” faptul, că am mers la biserică când nu mai era acolo nimeni. Adevărul e că am mers cam târziu, dar era acolo încă un preot ce făcea slujbe la o raclă și mai erau câteva femei credincioase. Noi ne-am făcut rugăciunea noastră scurtă și am plecat.

Procurorul: Când aveai planul complotului întâi, fost-a și Manciu între cei luați la țintă de dv.?

I. Gârneață: Manciu era pe atunci un „celebru necunoscut” (un nime). Chiar de hotărâam deplin planul dela București, n'ajungeam a ne gândi la un Manciu!... — După astă trece aiături de Codreanu, pe banca acuzaților.

Radu Mironovici

e adus ca al 2-lea „complice”. La aceeași întrebare răspunde:

Noi la Iași ne-am întrunit pentru a chibzui, dacă e bine ori nu, să stăm toți adunați aci, la Iași?, și fiindcă era oarecare nepotrivire de păreri între noi, am limpezit-o și pe asta, și atunci ne-am dus la biserică să ne rugăm lui Dumnezeu să ne țină dragostea unul pentru altul și pentru sfânta luptă pe care o purtăm. Acolo era încă un preot și câțiva credincioși. — Și se așează în șirul acuzaților.

Cornel Georgescu

adus ca al 3-lea „părtaș”, spune: — N'am știut de faptă. A doua zi dimineața, m'am dus cu Gârneață spre poliție să aflăm și noi ce e „mai nou”. Pe Gârneață l'a luat un agent de siguranță chiar de lângă

mine, în fața prefecturii, dar pe mine nu m'a „poffit”. Eu știind ce au pățit alții în proces de acest fel, — nu m'am înștiințat de bună voce. Că a făcut-o Gârneață la complotul întâi, și s'a dat spre întrebare de bună voce, și l'au arestat, spunând că n'au garanță (chezeșie) că va mai veni când va fi chemat (deși chiar acum l'au dovedea că vine fără frică). Așa am rămas nearestat, — dar părtaș la tot planul lui Codreanu nu sunt, chibzuală împreună despre asta, n'am avut.

Ion I. Moța

întrebat în ce fel a luat parte și a ajutat lui Codreanu la fapta sa, răspunde numai atât:

— În nici un fel n'am luat parte și nu l'am ajutat.

C. Popescu,

la aceeași întrebare răspunde în 3 cuvinte:

— În nici un fel, — și se așează ca cel din urmă pe banca acuzaților.

Cu acestea ascultarea învinuiților fiind sfârșită, — sunt chemați la ascultare

MARTORII

La cererea apărătorilor ca să fie întâi ascultați cei câțiva ofițeri, chemați ca martori sau informatori, pentru a putea pleca la slujba ce-l așteaptă, e adus cel dintâi:

Dl Maior Hălăceanu, care joară cu mâna pe cruce, apoi închinându-se sărută crucea și spune ce știe despre Corneliu Codreanu, fost elev al Școlii Militare dela Mănăstirea Dealul: „Eram Locotenent în serviciul acelei Școli, spune d. maior, și l'am cunoscut pe Cornel Codreanu 3 ani de zile cât a stat acolo, ca un elev foarte bun, blând, bun camarad; am păstrat pentru el cea mai frumoasă amintire. Nu mi-a dat nici odată prilej să mă plâng de el. Venind războiul peste noi, pe front m-am despărțit de el, de elevi.

Adv. Bacalogiu (Buc.) întreabă pe martor, să spună de-l crede vinovat pe Codreanu pe urma faptei pentru care e chemat în judecată?

Martorul spune, că din înșoarea dela Focșani a primit dela Codreanu o scrisoare, care îl dovedește, că a rămas același, cum a fost crescut de el, de ofițerul profesor al săi, acolo la umbra Capului lui Mihai Viteazul. Cetește scrisoarea, tot așa de frumoasă, plină de dragoste de neam și de țară, de duh de jertfă, desprețitor de suferință, ca și cele pe cari le-am tipărit noi în „Libertatea”.

Capitan Rădulescu

e chemat și jurat. Întrebat ce știe despre Codreanu, spune: Treceam pe fontul din Moldova cu elevii activi (luptători) ai Școlii Militare așezați în Compania 14. Între ei era și Corneliu Codreanu. Tinerul Corneliu se purta așa de bine, încât eu l'am făcut nu peste

mult conducător de pluton, și la vreme chiar înlocuitorul meu. Era plin de simțul datoriei, foarte cinstit și curajos. În război oamenii cred, că acum totul le-e iertat, chiar și faptele păcătoase, căci „acum e războiu”. Cornel Codreanu nu era de părerea asta. El spunea: Mai ales acum, în zile de primejdie, avem lipsă de oameni de omenie, la locul lor! Și dacă unul din cei de sub mână lui făcea o răutate, îl aducea de ceafă naîntea meș, ca să-l știu că e un mișel și de neîncredere. Stam cu drag de vorbă cu acest copil plăcut și cu cap luminaț. Întrebat cum judecă fapta lui de acum, răspunde că o privește ca o întâmplare adusă de soartă peste el, dar care nu-l scade în ochii lui, și pe care jurații vor judeca-o... — Ea poftit:

Di Profesor A. C. Cuza.

E jurat. Dsa spune: Corneliu Codreanu e ca și fiul meu. A fost unul din studenții cei mai buni, mai liniștiți și aleși. După Licență a plecat în Germania să-și întregască cunoștințele, dar n'a stat mult, căci a aflat că acasă lupta națională creștină s'a pornit printre studenți și ei sunt îndârjiți, și a simțit că e dator să vie să stea aci, între soții de luptă... Ceea-ce trebuie să se cunoască bine, e credința mare și alipirea acestor tineri, Codreanu și soții, pentru marea cauză din care pornește lupta lor. Și e firesc să fie așa, doar e vorba de viitorul lor. Dacă vor să trăiască o viață națională mai bună, e firesc să-și bată capul cu viitorul ce-i așteaptă. Viitorul țării e acela, pe care ei și-l vor ști pregăti. Mișcarea care a răpit cu ea pe acești tineri, s'a dezvoltat în chip firesc în Universitățile noastre, având ca scop: a părarea culturii naționale creștine. De aceea ei au cerut „numerus clausus” (numărul mărginit de primire în universități), ca să nu fie copleșită cultura națională de puhoiul strein evreesc. Ni se stă înaintea cu contractele de pace. Dar dacă acelea ne cer împărțirea pe dreptate, pe numărul locuitorilor (proporționalitate) la bunurile statului, — n'avem drept să cerem acest lucru și în Universități, cari sunt pregătitoarele conducătorilor trebilor de obște ai țării?... Ei s'au dus la Ministrul Brătianu cu cererea lor, și acela le a zis: „Arătați-mi o singură țară în care este „numerus clausus” și o fac și eu.” I-s'a arătat Ungaria. Dar n'a făcut-o. Deși împotriva acestui lucru din Ungaria, Jidani s'au plâns la Liga Națunilor, și acolo s'a aflat că măsura luată de Unguri e îndreptățită și li-s'a răspuns celor cu plânsoarea, că Liga nu se poate mesteca în trebile din lăuntru ale statelor. De ce noi ne coperim cu — frica de Liga aceea?

Dacă tinerimea a stăruit, în loc ca cererile ei să fie luate cu buna, s'a pornit împotriva lor cu biciul (cu violențe). O unealtă potrivită

în acest scop au găsit ei în Manciu, care nu cunoștea cumpăt. Te înțelegeai cu el omeneste în clipa asta, în cea următoare își călca cuvântul, făgăduința sărbătorească, și făcea chiar din potrivă! Am pățit-o și eu cu el. M'a vătămat, iar eu știind cu cine am de lucru, l-am desprețuit. Am ajuns noi Profesorii Universitari ale celor 4 Universități să-și bată joc de noi la Congresul nostru din Iași, încât, scârbiți de purtarea acestui zbir, n'am voit să luăm parte la masa ce ni-a pregătit-o Primăria, ca unor oaspeți atât de rari și de seamă. Era vădit că Manciu a venit ca Prefect de poliție la Iași cu un întreg program de a face volnicie și siluire lumii din oraș și în deosebi studențimeii. Întru împlinirea acestui rost al său, a iscodit „complotul” studenților în grădina dnei Ghica și a sărit asupra lor în chipul barbar cunoscut. Aflând de arestarea tinerilor, am luat pe Procurorul cu noi și am mers la Poliție să cercetăm lucrul, și voia să ne dea afară de acolo, că acolo e poliția, nu dă voie nimănui să se amestece în trebile lui!... Mi-a părut de nou că stau în față cu un zămintit. Procurorul deșteptându-l la datorință, am putut vedea pe cei bătuti, cu tălpile umflate, și ciubarul cu apă în care-i băga cu capul dacă strigau. — Într'o seară vine la mine dl Sadoveanu și mi spune: „Am teamă că Codreanu o să-i dea răspunderea lui Manciu! Așa am înțeles.” M'am dus la Corneliu și i-am spus să nu facă ceva. Vom merge noi la cei în drept și vom cere pedepsirea prefectului pentru marea lui volnicie față de tineri. Am mers la dl General Zadic și i-am cerut să întrevină. Ne-a spus: Nu pot. Eu în sumi am avut năcaz cu acest om (adeacă și pe General l'a luat de sus!) și m'am plâns și nu mi-s'a făcut dreptate. Nu mai pot încerca s'o pătesc a doua oară. Iaca cine era balaurul acesta de Manciu. Nu cunoștea margini în darea cu coatele în jur de el în toată lumea. M'am lăsat în nădejde că doar s'or îndrepta lucrurile, dar nu. El prin aceste silnicii voia să-și facă „viitor”, să ajungă „mare”. Am sfătuit pe băeți să nu-și facă singuri dreptate, să plece pe calea legii, la judecătorie, doară judecătorii îl va trezi pe acel amețit, arătându-i că un oraș cultural ca și Iașul, cu profesori, cu învățați, cu studenți, nu poate fi condus de oamni fără școală, fără cultură, ca cei mulți din poliție, — dar n'am avut noroc nici cu judecătorii... ci am ajuns la ce vedem: să ne vedem copiii cei mai buni împinși la fapte grozave, ne mai putând suferi volnicia sălbatecă a unor oameni ca Manciu, care și el era numai o unealtă în mâinile celor mai mari ai lui, cari îl împingeau și încurajau să facă așa.

Advoc. Take Policrat pune martorului întrebarea: În fața primejdiei naționale și a procesului ce se desbate, (văzând că studenții

răspund cu lovituri răsunătoare), ați sfătuit Dvoastre pe studenți să se oprească aci, sau să meargă mai departe?

Prof. Cuza: Popoarele au în viața lor trebuințe și zbuciumări, pe cari nu le poate deslega nimeni din nainte. Așa a fost de pildă marea zbuciumare dela 1821 (când Grecii erau stăpâni pe țară), care s'a pregătit de sine, s'a copt prin nemulțumirea din inimile poporului și la 1821 a venit omul (Tudor Vladimirescu) care să-i dea deslegarea cu arma! La 1859 poporul românesc din cele 2 țărișoare, Moldova și Muntenia, avea altă febră în suflet: dorul de unire între ele, și veni omul care să-i mulțumească acest dor (prin alegerea lui Cuza-Vodă de Domn al amândurora), după care rămaseră unite pe veci, în ciuda vecinilor puternici: Rusia, Austroungaria și Turcia, ce erau împotriva unirii! După ce în Ardeal sufletul poporului clocotise îndelung de nemulțumirea iobăgiei, veni oamenii de lipsă (Horia la 1784 și Ianou la 1848) cari duseră lupte de descărcare a acelei nemulțumiri! Cine era și la 48 în Ardeal, și la 21 și 59 în țările române, în fruntea mișcărilor? Tinerimea cea bună! Chiar în fruntea celei mai mari mișcări, asta din urmă, pentru unirea țărilor române în tr'una, tinerimea stete în frunte, având în mijloc pe bătrânii înțelepți. Pentru ce? Pentru că după izbândă, să vezi pe jidani în fruntea țării, sau stăpâni peste conducătorii ei și de faptă conducând ei, Jidani, din ascunziș, din umbră. Unde s'a mai văzut popor, care să se fi luptat și să se fi unit, pentru ca apoi să se lase rob în casa lui, în mâinile celui mai mizerabil popor de pe glob? Și atunci cine era să pornească la noi lupta pentru această înlăturare a jugului? Tot tinerimea! Cum nu, când noi Românii nu mai avem dreptul de a scrie (ni s'au oprit câteva reviste și gazete naționale creștine, pentru că scriu prea pe față împotriva Jidanilor!), nici dreptul de a ne închina (ni se închid bisericile cu lanțuri grele), orașele, munții cu codrii lor bogăți, nu mai sunt ai noștri, ci aproape toți ai lor, — însuși viitorul pare a fi al lor! Și atunci tinerimea noastră să stea nepăsătoare, să n'o doară de viitorul său? Suntem fericiți că am trăit să vedem la muncă! De aceea, la întrebarea ce mi-se pune, cum aș dori mai bine acum să-i văd: oprindu-se sau mergând înainte?, — răspund: *La luptă!*

Ziua a 2-a, Vineri 22 Mai.

Sala e mai plină decât în ziua dintâi. Naînte de a urma ascultarea martorilor, dl avocat Paul Iliescu, cere ca „partea civilă” (părătorii) să arate ce despăgubiri cer față de acuzat?

Apărătorul dnei Manciu, Costaforu, fost pe vremuri avocat, acum scriitor la gazetele ovrești „Dimineața” și „Adevărul”, spune

în numele văduvei Manciu, că cer despăgubire 1 Leu (adeacă vrea nu mai o osândire alui Codreanu dar suma de bani n'o privește, așea bani, ea vrea numai o sandal), Kloss tot așa cere osândirea la plătiră unul Leu. Comisarul Hușanu cere 500.000 Lei.

Adv. Paul Iliescu, pune pe masa judecătorilor cei 2 Lei și spune că prin asta părășa văd. Manciu și Kloss sunt plătiți, ei nu mai sunt nici de lipsă în proces.

Costaforu spune: Mai avem de apărut și altceva, nu numai partea materială (bănească) a părătorilor, mai avem de apărut onoarea celui ucis, avem de răzbunat vătămrile ce i-s'au adus și i-se aduc.

Adv. P. Iliescu: La noi Românii nu este „răzbunare”. Acesta e un simțământ strein de bunul nostru popor. Îl au însă alte neamuri, mult mai rele ca poporul nostru, pe care dta dle Costaforu, le cunoști mai bine (care va să zică: ești una cu ele).

Ad. Bacalogiu cere ca Costaforu să fie oprit a apăra, să fie chemat și să părăsească sala. Aci pot apăra numai Românii, iar Costaforu și-a pierdut demult dreptul de Român...

Ad. Take Policrat cere să fie lăsat să-și joace rola lui, Costaforu, să nu creadă că prin cereri de a fi înlăturat, arătăm că suntem năcăjiți. Dreptatea noastră e prea mare decât să ne stea în cale o pedecă neînsemnată ca acesta... — E chemat ca martor dl

Prof. Dr. Șumuleanu,

dela Univ. din Iași. Spune că locuind aproape de Manciu, a avut prilej a-l vedea și a-l cunoaște ce purtare avea. Era foarte volnic și la el acasă și în afară de curtea sa. La Congresul Profesorilor Universitari a dat apoi măsura deplină a volniciei. Se făcuse înțelegere între el, ca șeful Poliției, și conducerea Congresului, prezidat de d. Prof. Găvănescu. S'a hotărât că acel studenți, cărora Președintele le dă bilete de intrare, să poată și el lua parte la Congresul Profesorilor lor. Totuși în ziua congresului a oprit studenții cu bilete în regulă, alungându-i chiar de lângă dl Găvănescu, președintele lor, neluând în samă protestările acestuia. — Vorbind de pricina cu Evreii, dl prof. Șumuleanu spune, că precum ei au Universitatea lor evreiască în Palestina, să avem iertare că dorim să ne avem și noi Universitatea noastră românească în România! Dar când 80% din studenții sunt evrei, mai e asta Universitate românească? Arată alte stări triste la Universitatea din Iași, după război: Din Basarabia ne venisere mulți studenți, — printre cari Moldovenii erau mai puțini, cel mai mulți streini. Toți purtau pe cap șepci rusești și sub aceea creeri și gândiri jidovești. Codreanu a adunat într'o zi șepcile rusești și le-a aruncat în foc! Asta a trezit sufletele Moldovenilor

și nu se mai vede șapca rusească la nimenia, ba Moldovenii au format un cor românesc, cu care cântau la 10 Decembrie în chip înălțător. Asta în loc să bucure inima de Român a lui Manciu, a tulburat-o grozav: Când corul Moldovenilor, întorși la aprinsă dragoste de neam și țară, a mers în după-amiaza de 10 Decembrie cântând cântece patriotice pe stradă, — Manciu a repezit asupra lor poliția, care îi lua tot 2 poliști pe un student și-l lovea! Au prins printre ei și pe doara studentă Poleacu și au bătut-o și au fărâșo pe stradă, rupându-i haina! Ce rău făceau tinerii? Cântau cântări patriotice! Ci Manciu era pus la cale (de mișelul cel mai mare decât el), ca să-i *descursească de naționalism, de religie!* Am mers la prof. Cuza. Ce facem? Studenții sunt arestați pentru-că se arată bunii Români? Am mers la Rectorul Universității. N'a făcut nimic. Printre arestații de 10 Dec. era și studentul Manoliu, bolnav de gălbănare. În loc să-l trimită la spital, în grija doctorilor, l'a ținut în temnița rece și l'a îndopat cu pește sărat, stricăcios la boala lui, și studentul a murit... Studentul Lăzăreanu a fost și el arestat la Galata (temnița cea mai ticăloasă ce o are lașul), acolo a fost bătut și ținut prost, și — l'am îngropat. În Martie a acestui an, am îngropat trei studenți, morți de boala câștigată din bătăile poliției conduse de Manciu!

— Pe Cornel Codrean îl cunoșteam bine. După volnicia dela grădina d-nei Ghica l-am zis: Fil cu luare aminte, nu te lăsa răpît de purtarea canaliei (ticălosului) de Manciu, de Kloss, de Ilasievici, — și el m'a ascultat; dar acela mereu căutau prilej să-l fac neplăceri; el a suferit dela acele brute vătămări repetate, încât chiar noi, cari l'am domolit, începusem a vedea că le suferă prea mult! Când a venit trimisul guvernului Văraru, de-a făcut cercetarea din grădina Ghica, el însuși a spus: Mă mir că s'au putut întâmpla astfel de lucruri, și că ce an putut răbda tinerii! Am vrut să fim întruniri doar vom deștepta pe cei de sus prin glasul nostru, să facă pace și rindulală. Manciu nu ne a dat voie să ne adunăm l., Am ajuns să spun odată, plin de amărăciune de cele ce vedeam că ni-se fac și se fac studenților și studentelor: Am avut o fiică, dacă ar fi trăit, azi ar fi la Universitate, și ar fi între acești luptători. De l-s'ar fi făcut fetel mele așa ceva, ce s'a făcut acestor studenți și studente, în 24 de ore l-aș fi zburat cerii lui Manciu!

Procurorul: Dar aveți cunoștință, dle Profesor, că la Universitatea din Iași era o stare de mare anarhie (stări răsturnate, tulburi, când nime nu mai ascultă de nimenia), venind din purtarea acestor tineri, stare osândită de Rector și de profesori?

Dr. Șumuleanu: D-Voastră

numiți „anarhie“ luptelelor de acest fel? Anarhia o făcea Rectorul, care nu stătea la locul său, să fie ca un părinte, povătuitor și liniștitor al tinerilor, ci era un poruncitor care îi lua de sus și cu asprime mare. Când îl căutau tinerii la Universitate, îi se spunea că nu e acolo, că e acasă. De mergeau acasă, le leșea înainte și le spunea îngâmfat: Aici e profesorul Slătineanu, Rectorul e la Universitate!.. Și nu stătea de vorbă cu ei. Aceștia erau stărnitorii anarhiei, bizniți pe razimul ce-l vor găsi, ori-cel ar face, la mai marele lor de partid (ministrul Mărzescu) la București.

Ca să arate cât de păcătos era Manciu față de Români și slugă la Evrei, dl Șumuleanu a spus următoarea întâmplare: Intr'o zi m'am dus la Manciu și i-am spus: „Dle! Scoateți armata din Universitate, și vă asigur că va fi liniște între studenți și bine!“. Nu a vrut. Dar a doua, a treia zi, s'au dus Jidanii la el și i-au zis: Scoate, dragă dle Manciu, armata din Universitate, că și noi vrem să fie odată liniște!... În ziua cealaltă (înțelegându-se cu Rectorul, frate sufletec cu el), armata a fost scoasă. De noi profesorii creștini n'a ascultat; îndată ce l-au cerut Jidanii același lucru, — lor li-s'a împlinit!

Aceste fapte au aprins studențimea împotriva lui Manciu, în care vedea cu drept cuvânt un vândut Evreilor. Volnicia nelegiuită a unui astfel de om, nu putea ajunge decât la un prost sfârșit.

Dna Manciu, jalnică..

Până să vină alt martor, dl adv. Paul Iliescu aduce în desbatere cererea de despăgubire și durerea d-nei Manciu. D-sa spune:

— Eu am sărbătorit ziua sfinților Constantin și Elena. Pe Manciu l'a chemat Constantin. Ieri a fost cea dintâi zi dela moartea lui, când familia lui nu l'a mai avut în mijlocul ei, spre a-i sărba numele cu veselie. Ori-ce bun creștin și soț cu durere adevărată în suflet, această zi, care l-a fost pe vremuri zi de bucurie și acum l'a prefăcut în zi de jale, — ar sărba-o acum cu rugăciuni la biserică pentru scumpul pierdut, cu parastas, s'ar închide apoi între cei patru pereți ai casei și l'ar plânge pe cel pierdut. Dna Manciu a venit aici, spunând că-și apără marea durere și jale, dar a cerut despăgubire 1 Leu, semn că n'are lipsă de bani, iar ieri s'a pus în automobil, însoțită de câțiva pretini, și a făcut excursie (călătorie de plăcere) pe Valea Dunării și la Mehadial. Ne arată și aceasta în chip mult grăitor, marea durere pe care o are însuși familia după răposatul Manciu.

Alți martori.

Judecătorul Spiridoneanu, care judeca în ziua cu împuscarea lui Manciu, spune că a văzut pe adv. Dumbravă mergând la Codreanu și

spunându-i ceva încet, n'a auzit ce, dar nu peste mult aude pe Manciu strigând lui Dumbravă: Obraznic și mincinos! Codrean sta liniștit; Manciu era pornit, provocător. Alté amănunte nu știe, decât c'a auzit detunătura revolverului, după care Manciu a căzut ca trăznit jos.

— Judecătorul suplinitor Petrescu, om tiner care de aci încolo așteaptă să înalțeze judecător, — e singurul care știe numai bine de Manciu. Il știe de bun camarad, cu simțăminte românești alese, caracter distinct. Curântul bolșevic rusec venit din Basarabia încoace, s'a stins mulțămăntă măsurilor strașnice luate de el în adunări și peste tot locul. Căuta să aprindă dragoste de patrie în toți.

O povestire duiosă.

— Inginerul silvic Florescu povestește cum a văzut pe tinerii Cornel Codreanu și I. I. Moța prin București, puțin înainte de uciderea lui Manciu, când se zvonise că s'au întâlnit pentru a țese un nou „complot“. De fapt el umblau pe la oamenii cu dare de mână și de inimă, să câștige ceva pentru Căminul lor dela Iași, pentru care făceau cărămida. I-a văzut, căci dsa l-a condus, la „Banca Românească“, unde Directorul Ștefănescu l-a primit îndată. L'au arătat de ce vin și li s'a spus că dă și Banca Românească bucuros 19-20.000 Lei, iar mai târziu va da mai mult. Într'aceea laca întră bătrânul Bagdat, președintele Băncii, care deși grăbit, că avea conzillu (ședință), l-a trecut în sala de primire și a stat cu el un scurt timp de vorbă, cu vădită plăcere. Știindu-le povestea și cunoscându-le suferințele, bătrânul Bagdat li-a zis, par'că mai mult pentru a-i ispitii: — „Ce faceți voi, copii? Nu vă gândiți la tineretă voastră și la greutatea uriașă a luptei la care ați pornit? Veți avea așa de mult de suferit pentru această idee (pentru înlăturarea stăpânirii evreiești în țară)! Și noi simțim ca voi, dar ni-i milă de voi. Uite, ești tiner și frumos, și ce cale plină de spini îți-ai ales!..“ — La ce tinerul Moța a răspuns:

— Am venit la D-voastră, ca la un Institut de bancă curat românească, ca să ne ajutați. În ce privește suferințele noastre, suntem destul de tari ca să le purtăm, căci așa a fost hărăzit de soarte neamului nostru, ca mult să suferim..“

Mișcat de hotărârea lor, bunul bătrân a lăcrămat și a mărit suma ce li-a promis-o Directorul, făgăduind și din partea sa. Toți funcționarii (slujbașii) Băncii, așteptau ieșirea celor doi tineri, ca să-i vadă și să le strângă mâna. De aci l-am dus la „Casa Pădurilor“ din Ministeriu, care li-a dat 20 vagoane de lemne, pentru arderea cărămizii. Alți Români, ca d. p. Casa Tiberiu Eremia, li-au promis câteva vagoane de ciment și alte ajutoare pentru Căminul plănuit. Pentru lucrarea lor mare fuseseră ei la București.

A doua zi ziarele jidovești au umplut orașul cu vestea, că tinerii au fost aci de au țăsut — un nou „complot“.

Adv. Dumbravă

Spune că a fost față la mai multe procese împotriva lui Manciu pentru volnicie și bătăi. În procesul tinerului Comerzan din ziua omorului, arată că Manciu poruncise unui sergent să bată pe student și fiindcă l-s'a părut că nu dă destul de tare, a luat el biciul și a dat cu puterea lui de brută! Spune ce a văzut la poliție după arestarea din grădina Ghica (așa cum au spus și ceilalți). Când îl prindea așa de tare, că nu mai putea nega (tăgădul), Manciu îi răspundea: „Da, e drept că am bătut. Dar eu nu am lovit ca om, ca persoană la altă persoană, ci în slujba mea! (Ceea-ce e și mai rău, căci legea pedepsește mai aspru pe slujbașul care va lovi, decât pe omul singuratic ce lovește pe altul în năcazul său). Il știam peste măsură de volnic. Spunea cu îngâmfare: „Ce vreau eu, se face, ce nu vreau eu, nu se face!“

4 studenți.

— Sunt aduși 4 studenți, cari au fost arestați la omorul lui Manciu și ținuiți 8 zile închiși, apoi liberați, ne-având nici o vină! — Studentul Mihai Cucu povestește întâmplarea din ziua omorului și cum a fost arestat pentru-că era pe la judecatorie; arată apoi cum și d-sa a fost bătut, în Malu, în grădina d-nei Ghica, așa numai din plăcerea poliției de a bate. Erau fericiți că pot bate — studenți, tineri dela Școlle înalte!

Studentul Zah. Crețulescu spune: Mie mi-a zis Manciu în firul procesului: Pe aceștia doi (pe mine și încă un coleg) l-am arestat de mai multe ori, dar l-am bătut prea puțin. Am să-l bat după proces, de să sculpe sânge! — Mă cunoștea din grădina d-nei Ghica, unde încă am dat față împreună. Arată cum mergeau ei la lucru în acea grădină: La 8 dimineața aveam lucru la clinică (e student în medicină), și ca să putem lucra la zarzavaturi (legumării) mergeam cu noaptea 'n cap la grădină. Munca asta a noastră, el o socotea „complot“ criminal și ne urmărea ca pe răufăcători, până se rezezi la noi de ne bătut znop.

Studenta Iridenta Codreanu spune că da, studenții îi arătau și ei ce mai au de gând să lucreze, vorbeau de ce a fost și ce va fi, dar de Manciu nu l-au vorbit nici odată.

Studentul Iordache Rugină a fost martor în procesul Comersan, descrie cele văzute acolo ca și ceilalți și ciocnirea în vorbe dintre Manciu și adv. Dumbravă. Au fost apoi arestați și ținuiți 8 zile, până s'a văzut că sunt ținuiți la închisoare fără nici o vină. Dar la ce închisoare? Am fost aruncați 7 studenți între hoși și femei stricate, 20 de inși într'o odae mică! Era

Ma ea un singur pat cu așternut de sârmă (drot), pe care durmeam spate în spate, pe rând. Ne sufocam de aerul spurcat din această peșteră, încât într-o zi au spart un geam (ochiu de fereastră) ca să ne vie aer curat, — că nu mai puteam suferi.

(Si-s studenți universitari, tineri curăței, frumoși, cari povestesc că au trăit așa opt zile, nemăncați și nedurmiți, în arestul poliției din Iași!). Apoi au fost liberi, ca neavând nici o vină!..)

Studentul Comărzan (unul din cei bătuți) povestește, la fel, cele pățite în grădina Ghica și la poliție. A fost bătut de Manciu și de Kloss. La judecată Manciu îl spunea în față batjocurilor: „Eu n'am bătut pe nimeni...”

Stud. I. Crețulescu spune la fel. Adv. Zamfirescu arată că la 31 Mai a întâlnit 2 ofițeri ieșind de la Poliție, cari spuneau că n'au mai putut privi bătăile barbare ce se dădeau acolo tinerilor! A văzut cum la o manifestație nevinovată de studenți, Manciu și poliștii se repezeau la studenți cu o sălbătăcie grozavă, de să crezi că erau Turci! Am văzut cum pe dșoara studentă Teodorescu au prins-o doi poliștii iar Manciu l-a dat una cu piciorul! N'a venit ca martoră, căci l-a fost rușine să spună ce batjocură a suferit nevinovată.

„Mulțumesc lui Dumnezeu că am văzut un oraș românesc!”

E adus ca martor preotul Al. Simionescu din Botoșani (oraș foarte jidovit, în Moldova). E întrebat de știe că dșoara Codreanu a vorbit odată în tren, unde era și sfinția sa de față, despre „complot”, și spunea că da, a fost acel „complot”? Preotul spune că da, dșoara era în tren cu alți călători și a vorbit de mișcările studentești și de „complot”, dar era vorba de cel de la București, judecat, nu de altul. — „De Manciu n'a fost vorba acolo?” — Nu. — „Altceva nu știți?” — Nu.

— Imi pare rău, zice președintele, că ți-s'a făcut cale în zadar, când nu știi nimica în pricina asta.

— Mie nu-mi pare rău — răspunde preotul, — căci barem ajunsei să văd și eu un oraș românesc în țara românească!.. Și se retrase senin, par'că fericit, la o parte.

Am rămas adânc mișcați, zguduiți chiar, în sufletul nostru, de mărturisirea cinstului preot moldovean! Iși poate ori-cine închipui în ce iad de străinim, în ce Palestină respingătoare, trebuie să trăiască acest preot, cult și cu inimă românească și creștinească întregă, — ca să-i pară că e pe altă lume, când în Turnu-Severin vede un oraș aievea românesc!..

Și Manciu și soții, credeau (și mai cred) că datorința lor de Români e, să sprijinească și să ocrotească pe Jidani, nu să lucreze la desmormântarea orașelor Moldovei din mormintele uriașe jidovești, ce le-au coperit, ca o bălărie inveninată.

După câțiva martori mai puțin însemnați, vin doi părinți ai copiilor bătuți:

Maior Ambrozie (din Iași) spune: Cu știința noastră și a profesorilor, copiii noștri lucrau la cărămizi și la grădina de legume (zarzavat). Totuși la 31 Mai pe fiul meu, l'au bătut de a rămas surd de o ureche. Am cheltuit cu el 150.000 Lei, mi-am zălogit casa, totuși copilul mi-a rămas bolnav pe viață, din mâinile lui

Manciu. Spune că l'a dat în judecată, dar poliția „nu-l afla” nici odată s'a-i de citația. Lua un „proces verbal” (protocol) că cel chemat e — „necunoscut”, ca să nu știe de proces și așa să-l peardă...

Maiorul Dimitriu spune: Pe fiul meu, arestat tot acolo, l'a luat Manciu în primire, dându-i 4 perechi de palme și zicând: „Eu sunt Prefectul Manciu!” apoi poliștii au urmat a-l bate să spună ce știe de „complotul” din grădina împotriva dlui Prefect? Iar văzând că nu spune nimic, că nu știa de ce e vorba, l'au descuțat, l'au legat cu lanțul de picioare, doi soldați i-au băgat pușca printre picioare și l'au ridicat cu picioarele n sus (cum ridică măcelarii miei tăiați, spânzurați cu picioarele n sus și cu capu n jos), și Manciu îi da cu vână de bou la tălpi, să spună ce-i cu „complotul”? Când zbiera prea tare, îl lăsa cu capu n ciubărul cu apă, ca să tacă... Și asta în fața a doi ofițeri români, un Căpitan și un Locotenent! Totuși m'am reținut a-mi face singur dreptate, căci credeam că tot se va afla în Țara Românească cine să ne facă dreptate. Am telegrafat la Ministerii, la Rege, și am așteptat. La o adunare am spus: De nu-mi face nime dreptate, mi-o fac eu! — Ni-a făcut-o Codreanu...

Z. Butnaru, funcționar de C. F., tatăl altui băiat bătut, spune: Copilul merge la ora 6 dimineața de ne aduce pâne. În 31 Mai s'a sculat la 4 ore și a adus pânea, spunându-mi că trebuie să fie la 5 la jocul de oină, afară în câmp, la „Copou”. Când colo la 8 vine acasă plin de sânge și murdar pe haine. Mirat, mă reped la el: „Mișelule! Acesta-i jocul tău de oină? Cu cine te-ai bătut?” — Nu m'am bătut, tata, cu nime. Mergeam spre Copou, când iaca, în față ne venea o ceată de poliștii, aducând studenți arestați, între ei și dl Codreanu. În urmă Manciu. Noi văzând pe Codreanu, l-am salutat. Cum a văzut asta, a dat poruncă să ne aresteze și pe noi! Ne-au luat poliștii de pe trotuar și ne-au pus în coada coloanei și ne-a dus și ne-a bătut la poliție, ca să spunem la ce „complot” am fost plecat? Na! vă dau eu vouă „oină!” și ne lăsa și iar ne apuca! Și copilul plângea de dureri.

M'am dus la profesorul și am întrebat: Drept e că d-ta ai chemat copiii la oină la 5 ore dimineața? — Drept! mi-a spus profesorul. Și i-am spus ce li-s'a întâmplat și a rămas uimit. — Atunci m'am dus acasă cu sufletul negru de durere, că un copil am avut și acela mi-a perit în război, și numai pe ăsta-l mai am și acesta să fie schinguit așa! Și am mers acasă și văzând că copilul a fost drept și a suferit pe nedrept până la sânge, am luat revolverul să merg să-l împușc pe călăul ce mi-l'a chinuit, dar nu m'a lăsat mama lor și o fetiță de 6 ani, cari mi-s'au pus în cale... (Și plângea sârmanul părinte și plângeau toți părinții din sală de jalea povestirii). Ne-am adunat apoi părinții copiilor bătuți să ne sfătuim ce să facem? Unul zicea să-l omorim cu parii în drum, cu petrii, cu ori-ce, numai viu să nu mai rămână, — atât eram de cătrăniți! Dar am cercat întâi cu judecata. L'am dat în judecată. Atunci a venit și m'a rugat să-mi trag n'apoi p'ara, că face rost de slujbă bătatului, se împacă și cu mine și cu ceilalți părinți, că așa dorește și „șeful”...

— Ce șef? întreabă un avocat.
— Șeful partidului.
— Dar d-ta de ce partid ești?
— Liberal... din păcatel...
Nu am primit nimic, la judecată

n'am câștigat nimic. l-a făcut judecata și pentru noi Codreanu...

(Alți vre-o 6 martori, spun lucruri tot așa de interesante și luminaătoare. Vom arăta în numărul viitor și mărturisirile lor).

ACUZAREA

Fleacul bătrân Costaforu se face de răs pe sine și folle „Dimineața” și „Adevărul” a căror Șabăs-goim, măturător de curte, este.

Sfârșite ascultările martorilor, s'a dat cuvânt părții civile (părții pârătoare) să-și spună acuzarea (arătarea vinei). Hodorogitul bătrân Costa-Foru, fost avocat, acum slugă cu peana n mână la poartă la zierele jidovești „Dimineața” și „Adevărul”, începe să-și spună vorbirea de acuzare (de apăsare). El nu apăra pe Manciu, ci pe Jidani, căci aceea era stăpânii lui Manciu, ca și alui Costaforu, și arată că noi n'avem drept să apăsăm neamurile streine, că prin asta le îndârjim, spre răul țării. Spune că Jidani încă iubesc țara, dovadă că mulți cari au plecat din ea, se doresc iară în ea (pentru că aci află poporul cel mai prost care s'a-i suferi, ca oile căpușele!..) Într'un rând zice că el se chiar mândrește în aceea că are ginere jidan!, — atunci din sală se aud strigăte: Rușine! să-ți fie rușine!.. — Mai apoi arătând pe ce cale rătică au apucat tinerii de pe banca acuzaților, cari merg spre temniță, — întreabă:

— Cari părinți din această sală ar dori ca copiii lor să ajungă pe acea bancă?

Lumea din sală știa că nu este iertat nimănuși să zică nici un cuvânt în vremea judecării, că îndată Președintele are drept să-i dea afară!, — totuși în fața acestei întrebări a jidovitului, vre-o 20—30 de inși au răspuns:

— Toți, toți!..

Moș Hodoroagă zice atunci, zimbând fariseește: „Iacă ce puțini au răspuns, semn că cei mulți nu ar dori să-și vadă copiii pe banca aceea! — Atunci lumea din sală, uitând de ori-ce opreliște: strigă din sute de guri:

— Toți! Toți! Toți!

Președintele abia a putut opri izbucnirea, îndrumând pe Șabăs-goimul vorbitor, să vorbească către jurați, nu către lumea din sală.

Într'alt loc vindutul spune, că se duce prin aceste lupte ale tinerilor nume rău țării, căci află străinătatea că la noi au fost, ca de curând, „progromuri” (ucidere de jidani cu grămadă!)

Președintele îl oprește a mai vorbi! „La noi n'au fost progromuri, și nu-ți dau voe să spui astfel de neadevăruri despre poporul românesc în fața judecătoriei!”

Simbriașul bâlbâie ceva, că... nu acum, dar — mai demult...

— Nici odată!, strigă pe el președintele. La noi în țară n'au fost progromuri, și nici nu vor fi!

Și alte prostii a vorbit nenorocita slugă jidovească, — desprețuit de toată lumea din sală!

A plecat plouat, și în ziua următoare, când să-și capete răspunsul, — n'a mai venit. Mănciuleasa plecase ieri, azi a fugit și el.

— A urmat a doua zi Procurorul, cu vorbirea sa de acuzare, — din care vom da extras în nr. viitor.

Apărarea.

Îndată după Procuror au urmat, care de care mai strălucitoare și caldă, vorbirile de apărare, deschizând șirul lor d. adv. Paul Iliescu (București), urmat de dnii Take Policrat (Buc.), Valer Roman (Cluj),

Nicu Graur (Focșani), N. Mihail (Severin), Valeriu Pop (Cluj), Sandi Bacaloglu (Buc.), Em. B. D. Vasiliu (Buc.), Cananău (Craiova), Donca Manea (Galați), Miulescu (Craiova), Virgil Netta (Turnu-Severin), Negru Negrițești (Focșani), dna Henrieta Gavrilescu (Trg.-Ocnă), Prof. Dr. Șumuleanu (Iași), Prof. Găvănescu (Iași) și încheind șirul strălucitelor vorbiri de apărare dl Prof. A. C. Cuza (Iași).

Vom face cetitorilor noștri plăcerea a le da vorbirile acestea cât mai pe larg, toate fiind înalte lecții de patriotizm, de iubire de neam, de încurajare la luptă, pentru ca să ajungă odată poporul nostru adevărat stăpân în țara lui!

Printre vorbirile acestora de apărare, s'au întrețesut vorbiri mai scurte, ca declarații patriotice, a mai multor apărători ne-advocați, ca glas al poporului și a feluritelor bresle, din felurite puncte ale țării, — anume:

Vorbirile-declarații ale dlor: Mih. Caraș întâiul jurat dela Curtea din Focșani, care a adus declarația soților săi la cunoștința juraților din Turnu, că ei, la Focșani, toți ar fi achitat (aflat nevinovat) pe Codreanu! Așa că acolo el a avut odată o liberare!; — apoi declarația dlui Col. Vas. Lascar, Preotul bătrân și prea cinstit Dumitrescu din București, în numele Societății Naț. Creștine, — Col. Cătuneanu, — studentul I. Sava, în numele studenților din Iași Dr. Istrate în numele studenților din Cluj, a stud. I. Rob, din Cernăuți, a stud. Dragoș din București, a stud. Cămenită pentru T.-Severin, a stud. Blănaru pentru studenții din Fălticeni, — a d. Comandor Manolescu, alui Al. Ventoniuc pentru negustorii creștini din Iași; — Costică Ungureanu pt. cetățenii din Vaslui, Grecea, comerciant din T.-Severin, a dlui Căpitan invalid Petre pentru invalidizii de război, alui M. Negru pentru Basarabia! Cari de cari mai frumoase și mai pline de suflet național. De tot 33 vorbiri. Dăm azi 2 din ele, în nr. viitor celelalte.

Doa declarati.

Declarația juraților dela Focșani.

D-le Președinte, d-lor jurați! Sunt întâiul jurat al comisiei juraților dela Focșani, cari în rândul trecut ar fi judecat acest proces, dacă nu s'ar fi amânat. Aici am venit trimis de toți soții mei, ca să iau loc pe banca apărării și să vă aduc salutul lor de dragoste românească și creștinească.

Cu acest prilej vă aduc la cunoștință că Duminecă 17 Mai s'au făcut rugăciuni în toate bisericile din județul Putna (al Focșanilor) pentru liberarea din robia închisorii a eroului studențimii Corneliu Zelea-Codreanu! Iar în orașul Focșani lumea s'a adunat după amiază în cea mai încăpătoare biserică și s'a rugat îngenunchi împreună cu trei preoți în odăjdii. Nici un ochi n'a rămas fără lacrimi, căci suferința acestui tânăr înfățișează suferința neamului nostru întreg, cotropit de jidani și vândut de cozile de topor.

D-lor Jurați de Mehedinți!, Noi jurații din Focșani, nu ne îndoim că veți asculta porunca lui Dumnezeu rostită prin glasul neamului întreg, și de aceea închinându-ne, vă strigăm să trăiți.

Mihail Caraș.

Glasul Basarabiei.

D le Președinte, Onorată Curte, Cinstiți Gospodari!

Vin ca simplu cetățean și Președinte al Ligei Apărării Naționale Creștine din Chișinău la Basarabiei. Față de așteptarea celor mulți și de mare seamă, cari au plecat de multe zile pe drumuri, și așteaptă rândul să spună câte ceva în apărarea acestor mucenici naționali, — mă restrâng la cât mai puține cuvinte, din acele prea multe ce aş avea de spus în această pricină. Domnilor! Din Basarabia au voit să vină la acest proces mulți frați întru Dumnezeu. Piedeca a fost, că numai trenul dela Chișinău la Severin, dus și întors, cere cheltuială de peste 2200 lei de om. Țin să știți însă, că am fost petrecut până la gara Chișinău de mulți cetățeni, cari cu lacrimi în ochi au ținut să vă roage, ca să vă gândiți la dânșii, — că sunt tot de acelaș sânge cu d-voastră, — și să le dați mână de ajutor în lupta cea mare cu Cahalul jidovesc! Căci, domnilor, să știți, că la noi în Basarabia sunt mai mulți Jidani ca ori-unde pe pământ! Pe când în întreaga Palestină de-abia sunt 84.000 de Jidani, la noi numai în orașul Chișinău sunt peste 200.000.

Domnilor! — Aștia sunt finanța (învărtirea de bani), aștia sunt negoțul, aștia industria, aștia sunt stărea de a se diu, aștia cenzura, aștia guvernul, aștia totul! Stat în stat, dar mai mare al lor. Românul basarabean n'are nici un drept și îi străin în țara lui. Muncește de dimineața până seara, pentruca să hrănească Jidovul parazit (trăitor pe corpul altui neam) și el să fie veșnic gol și flămând.

D-lor! Judecând cum este formată Curtea cu jurați, înțelegem că legiuitorii au avut în vedere prin așezarea acestor Curți, mai presus de toate dorința de păstrare a neamului și a nației. De aceea, pricini de felul acesta, nu sunt date în judecata tribunalelor de rând. Pentru asta noi cetățenii suntem chemați, ca prin aceste judecăți să apărăm, să chibzuim fiecare pricină în parte, după felul ei, și s'o judecăm după glasul sufletului nostru, fără să fim ținuți a arăta că de ce am judecat așa și nu altfel. Nu suntem ținuți să dăm socoteală nimănui, decât înaintea societății doritoare de cinste și dreptate, și înaintea lui

Dumnezeu care ocrotește pe cei-ce jertfesc sau se jertfesc pentru patrie și neam. Rostul juraților este, să scoată din rândul oamenilor cinstiți, numai pe acele persoane, păgubitoare binelui de obște, cari sunt aflate ca atari de sfatul cetățenesc. După cum nu se pot numi criminali (răufăcători) acei ce au luptat pentru mărirea țării, tot asemenea nu se pot numi criminali acei ce luptă pentru apărarea și întărirea țării. Zelea-Codreanu, n'a omorât pe Manciu pentru a-i lua banii din buzunar. Zelea-Codreanu a omorât pe vânzătorul de sclavi, pe trădătorul de neam, pe sluga care spăla picioarele Jidovilor și turna apa urâtă pe gâtul Românului! Zelea-Codreanu a omorât un vândut dușmanilor. Fapta lui a fost zmulă din sufletul nostru, din glasul nostru, din voința nației întregi.

Nu mai vorbesc de acei ce au cinstea să stea astăzi pe acele scânduri, alături de Zelea-Codreanu.

Pe cine plângeți d-voastre ori noi? Pe doamna Manciu? D-na Manciu e cea dintâi care trebuie plânsă? Dar nevasta aceluia trădător de neam, nu se plimbă astăzi decât cu automobilul. Are, pe lângă avere, și o penzie pe viață de 5000 lei lunar, pe când eroii dela Mărășești, fără mâni și picioare, mor de foame pe la colțurile străzilor. Și tot noi hoții de păgubași plătim acel bir. Acel balaur ne-a supt cât a trăit și ne sugă și după ce a fost trăznit de Făt-Frumos.

Puteți avea dv. o muștrare de suflet să dați liber pe acel pe care: copiii, nevestele, părinții și toți acei de-un sânge cu dv., vă roagă să-l scăpați? Nu! — Puteți avea dv. o muștrare în suflet când ați osândi la o pedeapsă cât de mică, pe vreunul din acești mucenici? Da! — Și eu cred că grozav de mare.

De aceea, domnilor jurați, căutați să nu faceți vre-o greșală dintr'acelea, de cari Oltenii n'au fost în stare a face nici-odată!...

Nis. Negru.

Intâmplări minunate în firul procesului.

Căpitanul invalid Peteu, când a salutat pe Codreanu și soții săi de luptă în numele invalizilor de război, și-a terminat vorbirea zicând: Noi n'avem ce-ți da ca dar mai scump în această mare zi, căci n'am adus din război decât trupurile noastre ciungărite, — avem însă un lucru mai scump ca toate bunurile pământeste, un tricolor pe care un invalid de război l'a avut cu el în tranșee la Mărășești, acolo l'a stropit sângele curs din trupul său în lupta cea mare pentru țară, pe acesta l'a purtat până ce a murit și ni l'a lăsat nouă Societății invalizilor. Ți l'am adus să ți-l dăm azi

ție, următorule al nostru în lupte, — primește-l Codreanu! — Și cu aceasta i-a aruncat în brațe frumosul tricolor. Codreanu l'a prins, s'a ridicat mut și la sărutat, apoi l'a pus în sânul său...

În ziua din urmă, Mercuri, doamnele și domnișoarele, (foarte multe, mai mult de jumătatea publicului din sală), n'au mai venit ca la proces, ci ca la nuntă: toate în mâni cu flori, cu buchețele și cu cununi, pe care le țineau în brațe sau copereau mesele apărătorilor cu ele.

Până-ce jurații s'au retras ca să aducă „verdictul“ (judecata lor), acuzajii au fost conduși afară în odaia-arest. Într'aceea jurații s'au întors în sală să-și spună judecata lor. Când întâiul jurat a spus, că la întrebarea de „vinovat“ alui C. Codreanu, jurații au răspuns cu „Nu!“ — din sală au început să zboare sute de buchețele de flori asupra lor și a judecătorilor, și toată sala a izbucnit în strigăte: „Ura! Trăiască jurații, trăiască judecătorii!“

Au fost apoi aduși în sală acuzajii, ca să li-se spună de președinte cum i-au judecat jurații. Ei trebuiau să fie conduși de jandarmi. — În loc de asta, tinerimea s'a repezit la camera unde erau închiși, și au luat pe sus, și au adus pe umeri pe Corneliu Codreanu, între puternicele urale și aplauze (bateri în palme) ale întregii sale, și altă ploaie de flori îl acoperea pe Codreanu și pe soții săi!

Așa a stat, încărcat de flori pe brațe, pe piept, pe umeri, pe spate, până președintele i-a spus verdictul juraților și l'a declarat liber, cu soții săi împreună!

Indată 4 tineri făcându-și brațele pod, l'au ridicat, așa încărcat de flori, și l'au dus pe sus, în mijlocul unei uriașe însuflețiri și bucurii, până afară din sală, unde aștepta o mulțime nenumărată de lume.

Prin valul de lume a fost dus pe sus, până la Statua lui Traian, din parcul frumos din fața Teatrului, acolo l'au ridicat pe socul (fundamentul înalt) al Statuei, cu zeci de studenți în costume naționale în jurul său, ca un minunat tablou viu. S'au rostit vorbiri, Codreanu a mulțumit, apoi a fost de nou ridicat și dus în jurul pieței, până la casa dlui Tilică Ioanid, unde a fost condus pe balcon să vorbească mulțimei. A vorbit și Codreanu și soții săi, apoi apărătorii, studenții, ciasuri întregi, că lumea nu voia să mai plece, de bucurie că procesul s'a sfârșit așa frumos.

Toți o luau și o iau ca o biruință a dreptății neamului nostru asupra mișelilor ce vor să-l robească în casa lui! Ca un început de mare trezire națională!

— Uriașe manifestații de bucurie au fost și în București, în Iași, în toate părțile țării, dar nicăiri mai mari ca în Moldova, care vede în judecata dela Severin, începutul curățirii sale de scârboasele lipitori ce o sug îngrozitor!

Dee D-zeu ca așa să fie!

NOUTĂȚI

Ziua Eroilor a fost sărbătoare și la Orăștie în chip foarte frumos, luând parte toate școlile și armata. La morminții eroilor s'au rostit minunate cuvântări de d. Director al Liceului, Aron Demian, și de d. Căpitan Șerbănescu. A declamat dragălaș și inimos copilul dela Școala civilă Lucia David, a vor-

bit pe urmă păr. Păcurar în senz evanghelic. Ne vom lua voe a da estrase din frumoasele vorbiri.

Liceul „A. Vlaicu“ din Orăștie aranjază Duminecă, în 31 Mai, Maial în pădurea „Grigore“ (Poligonul de tragere). Stimatul public este cu onoare invitat a participa. În cadrele acestui Maial se va desfășura și examenul de gimnastică la finele anului, cu un interesant program. Plecarea se face cu muzica militară din curtea bisericii ortodoxe, la orele 10 a. m. după serviciul divin. De mâncări și beuturi bune se îngrijește Comitetul aranjator. Intrarea: de pers. Lei 10; de familie Lei 30. Venitul e destinat pentru premiile elevilor distinși al liceului.

(În caz de timp neprimicios, Maialul se va aranja în Sâmbăta Rusaliilor (6 Iunie), cu acelaș program).

Concert bisericesc. Publicul amator de muzică din Orăștie, va avea Duminecă în ziua de 31 Mai c. rara ocaziune, de a putea asista la reprezentațiunea unuia din cele mai vestite oratorii bisericesti: „Creațiunea“ de J. Haydn, care se va executa de către Reuniunea de cântări „Liedertafel“ din Orăștie, cu concursul muziciei R. 92 Inf. și a amatorilor de muzică, în biserica luterană, la orele 4 d. m.

Acest oratoriu, care încântă de 130 ani lumea muzicală, cu melodiile lui neîntrecute, descrie creațiunea lumii, pe urma istoriei biblice. Începând cu „Chaosul“ se desfășoară înaintea urechilor noastre mărețul act al creațiunii cerului, pământului, soarelui și mișcanelor de stele, precum a ființelor, fiind încoronată de apologia creațiunii domnitorului pământului: a omului, care găsindu-se în paradis, în melodii emoționante își exprimă mulțumiș și binecuvântările sale Dumnezeului etern.

— „Foia Interesantă“ n'am putut-o scoate în săptămâna de față, din lipsa de timp și intervenirea sărbătorii de Joi. În săptămâna viitoare o dăm cu frumoase vederi din Severin.

Numărul viitor al „Libertății“ va fi tot dublu (de 8 pagini, ca azi,) pentru a putea de cât mai alese amănunte dela marele proces.

De vânzare: În comuna Ocolul-mic se vinde un loc cu drept de moară cu benzină sau cu cărbuni, cu toate planurile gata pentru edificat. — Poziție bună. — Puterea morii se poate folosi pentru mașină de scărmanat lână și pentru imblățit.

Vasile Stan, Căstău, p. Orăștie (jud. Hunedoara.)

De vânzare.

Se află de vânzare din mână liberă casa Nr. 114 din Geoglu de Jos (Joani), 4 încăperi de locuit, curte, grădină, fântână și local de prăvălie. Informații în casă. 1-2

Ministerul Justiției

(391) Direcțiunea Judiciară. 2-6

Di Anghel Terény, domiciliat în comuna Garasada (jud. Hunedoara) a făcut cerere acestui minister de a fi autorizat să schimbe numele său patronimic de Terény, cu acela de Tripa, spre a se numi Anghel Tripa.

Ministerul publică această conform art. 9 din legea asupra numelui, spre știința aceluia cari ar voi să facă opozițiune în termenul prevăzut de alineatul II al zisului articol.

„PATRIA” casă de economii, societate pe acțiuni în Blaj.

Activa.		Contul Bilanț pe anul 1921.		Pasiva.	
Casa	64.056 ⁰²	Quote	150.000 [—]	Fond de rezervă	70.000 [—]
Efecte	37.000 [—]	Depuneri	281.454 [—]		
Cont-Curent	64.857 [—]				
Debitori	100.482 ⁷¹				
Cereale	75.709 [—]				
Magazin de chereștea	159.349 ²⁷				
	501.454 [—]		501.454 [—]		

Blaj, la 30 Martie 1925.

ss. Vasile Moldovan ss. Dr. Ioan Bălan ss. Dr. Alexandru Rusu
Lichidatorii însoțirii economice „PLUGARUL”.

S'a revăzut și aflat în consonanță cu registrele de contabilitate.

Blaj, la 31 Martie 1925.

ss. Tr. German ss. Alex. Pop ss. T. Novac ss. V. Baraa ss. I. Pușcaș
Membrii comitetului de supraveghiere.

„PATRIA”, casă de economii, societate pe acțiuni în Blaj.

Activa.		Contul Bilanț pe anul 1922.		Pasiva.	
Casa	64.056 ⁰²	Quote	150.000 [—]	Fond de rezervă	70.000 [—]
Debitori	100.482 ⁷¹	Depuneri	179.597 [—]		
Cereale	75.709 [—]				
Magazin de chereștea	159.349 ²⁷				
	399.597 [—]		399.597 [—]		

Blaj, la 9 Aprilie 1925.

ss. Dr. Ioan Bălan ss. Dr. Alexandru Rusu ss. Vasile Moldovan
Lichidatorii însoțirii economice-comerciale „PLUGARUL”.

S'a revăzut și aflat în consonanță cu registrele de contabilitate.

Blaj, la 10 Aprilie 1925.

ss. Tr. German ss. Al. Pop ss. T. Novac ss. V. Baraa ss. I. Pușcaș
Membrii comitetului de supraveghiere.

Deschiderea Băilor dela Geoagiu-de-jos

Se aduce la cunoștință Onor. Public, că o începerea dela 15 Maiu a. c. băile termale ale Geoagiului (lângă Orăștie) se vor deschide cu prețuri scăzute pentru luna Maiu și Iunie.

Totodată Onor. vizitatori le va sta la dispoziție atât la Orăștie cât și la gara Romos cu autobus pentru transportarea la băi.

Cu stimă

IOAN BRANGA, iun.

(400) 3-3

Arândatorul băilor.

Tabele de asbest „METEOR”

ale Fabricii de eternit din Oșorheiu, județ. Bihor sunt cele mai durabile.

Acoperământul nu are nevoie de îngrijire și reparare, e mai bun și mai ieftin ca cel de tinichea.

Se capătă la:

„FERĂRIA” s. a. în Cluj

(386)

Calea Victoriei, 29, telefon 4-40, 347. 4-10

Pistrui și alunele

se pot îndepărta prin folosința cremei și săpunului „VIOLA”. Se capătă la Farmacia Weiss Timișoara I. Piața Unirei Nr. 23. (193) 20-25

Moară de vânzare.

O moară cu 2 peiri, dusă cu motor de benzină de 16 cai și un Locomobil cu abori de 6 cai, — se vinde de subscrișul. Sunt în lucrare în fiecare zi. Casa motoru-

lui are 20 metri lungime, coperită cu țiglă; 2 case pentru locuit, 1 pentru morar, șopru, grajd, grădină de legume. Instalația e în comuna Veșel (lângă Deva, județ. Hunedoarei), lângă drumul țării, 300 metri dela gară, în centru la 6 comune. Prețul la toate 180 mil. Primesc și numai părtea la jumătate. Doritorii se scrie la:

Teodor Stanciu, comerciant

(403) 3-3 Chelar, p. Hunedoara.

Dela Perceptorat. Darea pe oifra afacerilor pe luna Maiu 1925 se varsă la Perceptoratul Orăștie:

În ziua de 4 Iunie 1925, cei al căror nume începe cu ana din literele: A. B. C. în 5 Iunie D. E. F. G., în 6 Iunie H. I. K. L., în 9 Iunie M. N. O., în 10 Iunie P. R. S., în 11 Iunie T. U. V. Z., în 12 Iunie Societățile.

Impozitul de 4 și 8% după an-gajații până la 10 Maiu 1925.

Nr. 577/1925.

Publicație.

Primăria orașului Hunedoara a închiriază prin licitație publică cu oferte scrise și sigilate, edificiul Uzinei electrice, proprietatea orașului, din strada Petru Rareș pe timpul dela 1. Iulie 1925 și până la 31. Decembrie 1927.

Licitația se va ține Vineri în 12 Iunie între oarele 10—12. a. m. la Primăria înalțându-se ofertele scrise între oarele 10—12. a. m. cu garanța de 10% a prețului oferit.

Prețul exclamării e de 12.000 Lei anual.

Supra-oferte nu se primesc.

Licitația se va ține în conformitate cu §. 72—83. din legea contabilității publice.

Condițiunile se pot vedea la cancelaria Primăriei.

Hunedoara, la 18 Maiu 1925.

(419) 1-1

Primăria.

Consiliul orașului Orăștie.

Nr. 1475/925 adm.

Publicațiune de licitație.

Se aduce la cunoștință generală că în ziua de 1 August 1925 ora 9 a. m. se va ține la Primăria orașului Orăștie licitație publică cu oferte închise și sigilate pentru pavarea unei părți a străzii „Mihai Vitezeu”.

Valoarea pe deviz e Lei 522.039 bani 85.

Concurenții pot lua informațiuni asupra condițiunilor, la primăria orașului în oarele de serviciu.

Orăștie, la 22 Maiu 1925.

(420) 1-1

HERLEA primar.

Casă de vânzare,

cu prăvălie arangeată în ea. Informațiuni în Orăștie, str. lungă Nr. 17. (417) 1-2.

Spălat și călcat de gulere și manșete, primește subscrișe;

Soția lui Albert Wagner

Orăștie, Piața Regina Maria Nr. 5. (418) 1-2 (Casele Bistrițsanii).

Mașină de îmblățit, cu motor de benzină, 10 HP., batoza de 1000 mm., — e casă cu lucrătoare (atelier) și pat, în legătură cu mașina, — sunt de vânzare. Informații în Orăștie: str. Vas. Alexandri (a Romoșelului) 28. (115) 2-2

Moară de vânzare. Un postament de moară cu o platră, cu petri franceze 36, cu ciocane și curele și tot ce se ține de ea, — e de vânzare la subscrișul. Prețul 38.000 Lei.

Ioan Manciuc,

morar în Balomir, p. Șibot (jud. Hunedoarei).

(114) 2-2

Mulțumită publică.

Di Dumitru Stanciu originar din Orăștie, stabilit de mai mult timp în America, a binevoit a colecta pentru edificarea Bisericii din Colonia Simerii suma de 25 dollari 75 cenți, care sumă la primire schimbându-se a făcut 4700 lei.

Au binevoit a contribui următorii frați aflători cu toții în America:

Dumitru Stanciu, Orăștie, 5 dollari.
Rev. Iliă Jida, Sadu, I. Străuțiu, Văța, câte 2 dol. D. Mișca, Toderița, Sim. Oprișolu, Pianu-de-sus, Ioan Voilșanu, Pianul-de-sus, Petru Popa, Tomnatec, Nic. Deigae și soția Salomia, Pianul-de-sus, M. A. Rusciul, Italia, D. Simea Pianul-de-sus, Ioan Câmpa, Hăltur, I. Ferdelea, Stema, S. Măier, Pianul-de-jos, Ioan Salomie, Hărău, câte 1 dolar, Simion Lancrejan, Pianul-de-sus, Ioan Hăbeanu, Bergin, Ioan Gavrilă, Sighișoara, Sem Rohan, Criș, Raveca Luca, Criș, Victor Bucurenci, Cârțișoara, Ștefan Cezar, Sighișoara, M. Șușter, N. A. Ellwood City-Pa, Nic. Neagoe, Sadu, Ion Lancrejan, Pianul-de-sus, câte 50 cenți. G. Fulcea, Mărgineni, N. Joanta, Proștea, Petru Morariu, Laslea-Mare, câte 25 cenți.

Tuturor donatorilor în numele Comitetului parohial mulțumindu-le, dorim ca bunul Dumnezeu să le răsplătească jertfa adusă pentru altarul Domnului și să-i conducă deplin sănătoși iarăși în scumpa noastră patrie, la timpul său.

Simeria Col. la 5 Mai 1925.

Pentru com. parohial.

A. Dima,
epitrop.

401) 1-1

De vânzare:

— Casă, meară, pământuri. —

În comuna Ardeu (Valea Geoagiului, posta Geoagiu-de-jos, jud. Hunedoarei), se află de vânzare:

1 casă cu etaj, având 4 camere (odăi), pivniță și meară sub casă; meara e purtată cu apă, zidită de piatră, coperită cu șindilă; — în legătură:

altă casă cu licență de crăsmă și tutungerie și prăvălie (boltă); pereți de lemn coperiș de țiglă. Din 4 camere una e pentru prăvălie, alta pentru crăsmă și două pentru locuință, mai are bucătărie și cameră. În curte mai e: 1 șură cu 2 grajduri; 1 șopru de 16 m. lung, 6 m. lat, de piatră, cu țiglă; — grădină mare cu pomi nobili; — iar peste drum:

1 Casă de piatră, cop. cu praștilă. — Apoi în hoșar, ținând de aceste case, sunt grădini mari, peste 3 jugăre cu pruni, meri, nuci, și 16—17 jugăre pământ arător, 3 jug. fâneață și 22 jugăre pădure.

Se vând toate din mână liberă, din cauză de bătrânețe a proprietarului.

Casele sunt la mijlocul comunei, pe drumul județean ce duce dela Geoagiu la Balșa-Zlatna. Loc foarte bun de negoț cu poame, cu cereale (bucate) și cu fart de vinars.

A se adresa la proprietarul:

Andrei Glodean

(396) 2-2 Ardeu, posta Geoagiu-de-jos